

DÉLSKÝ POTÁPĚČ K HÉRAKLEITOVĚ ŘEČI

Zdeněk Kratochvíl

ÚVOD

Proč právě Hérakleitos
 Pomluvy: Temný, vzteklý a plačtivý
 K metodě tohoto výkladu
 Návod k použití

HÉRAKLEITOS - OSOBA, ŽIVOT A DÍLO

Povaha doxografie
 Životopis u Díogena Laertia
 Odstoupivší král
 Vědoucí nevědění podivného mladíka
 V azylu Artemísia
 Spis jako dar Artemidě
 Stará podání o spisu
 Epigramy na Hérakleita
 Anekdoty o nemoci a smrti
 Efesos
 Představa

PŘED HÉRAKLEITEM

Starší autoři relevantní pro pochopení Hérakleita
 (Epici a mytografové; Lyrici; Sedm mudrců; Milét'ané; Pýthagorás; Xenofanés)
 Linie myslitelů před Aristotelem
 Hypotéza Díogena Laertia
 Synopse nejvýznamnějších myšlenek předplatoniků
 Rozdíly italské a iónské větve
 Hérakleitovo místo v řecké filosofii před jejím vznikem
 Anaximandros a Hérakleitos
 Oheň
 Hipposos - pýthagorejská mezihra?

HÉRAKLEITŮV SPIS - ZACHOVÁNÍ, POVAHA, ŽÁNŘ

Zachované zlomky textu
 („Přímé“ zlomky - B; Nepřímé zlomky - A; „Falsa a imitace“ - C)
 Souvislý text, nebo jednotlivé aforismy?
 Peri fyseós?
 Archaická protověda nebo fyziologie?
 Filosofie nebo mýtus?

VÝRAZOVÉ PROSTŘEDKY HÉRAKLEITOVY ŘEČI

Próza bez novotvarů
 Slovesné tvary v roli základních výrazů
 Chiasmus
 „Nadpis“ nad chiasmem
 Příslib definice
 Souřadně vyslovené opaky

Ambivalentní vazba středního členu věty nebo výroku
 Potrojná struktura výroku
 Tři slovesa ve výroku
 Dvě slovesa ve výroku
 Totéž sloveso na začátku a konci výroku
 Aliterace a spodobnění
 Etymologie a podoby slov
 Relační výroky, lidské (a jiné) hledisko
 Jiná přirovnání
 Protiklad singuláru a plurálu
 Pejorativní význam samotného plurálu
 Kritika někoho jmenovaného
 Citace staršího autora
 Citace nebo využití úsloví a anekdoty
 Sapienciální řeč
 Gnómický aorist
 Paradox, konflikt s obvyklým míněním
 Náboženské výrazy, tituly a atributy
 Výroky o koloběhu živlů nebo duše
 Příslib diairese?
 „Negativní logika“
 Otázka
 Vyslovení nároku
 Podmínkový výraz

VLASTNOSTI ŽÁNRU HÉRAKLEITOVY ŘEČI

Užívaná slova, „výrazy“ a jejich precizace
 Hnízdování výroků a prostupování těchto skupin
 Precizace výrazů
 Nelinearizovaný text
 Dobrodružství zkušenosti a myšlení
 Nadřazenost mluvčího a nadřazenost řeči nad naslouchajícím
 Hérakleitova *Řeč* a intence filosofie
 Ukazující řeč

PŘEDBĚŽNÝ NÁČRT VÝZNAMOVÝCH POLÍ

Řeč a smysly
 Řeč a lidská orientace
 Řeč - *logos*
 Řeč a Osud
 Protiklady
 Probuzení, smrt a život, dospělost
 Běžní lidé (Hérakleitova politická filosofie)
 Plápolání ohně, cykly světa a božská hra
 Duše
 Astrologie
 Výkladové pořadí přímých zlomků a jejich stručný obsah

VÝKLAD VŠECH ZACHOVANÝCH ZLOMKŮ HÉRAKLEITOVY ŘEČI

Zlomky B v pořadí snad vhodném k výkladu

INTERPRETI HÉRAKLEITA, OZVĚNY A ANALOGIE

Hippokratovský korpus

Skythinos

Héракleitovci a Kratylos

Platón

Stoici

Filón a Kléméns Alexandrijský

Plútarchos

Díogenés Laertios

Analogické obrazy - Řecko, gnóse a Východ

VŽDY PLATNÁ ŘEČ

Dobová záležitost konce archaické epochy nebo výstřednost?

Zakotvenost v náboženství nebo anarchie?

Héракleitovská teologie

Osud nebo svoboda?

Soukromý dovětek

ZLOMKY HÉRAKLEITOVY ŘEČI (ZLOMKY B)

Používané značky

Bilingva s kritickým aparátem v pořadí zlomků Diels-Kranz

DOXOGRAFIE K HÉRAKLEITOVÍ (ZLOMKY A)

Bilingva v pořadí Diels-Kranz

NEJSTARŠÍ DOKLADY HÉRAKLEITOVA VLIVU (ZLOMKY C)

Bilingva v pořadí Diels-Kranz

SCHÉMA KOLOBĚHU PŘIROZENOSTÍ VE SVĚTĚ

PŘÍLOHY

O autorech, díky kterým máme Héракleitovy zlomky zachovány

Soupis autorů a zlomků

Použité překlady

Výběrová bibliografie

REJSTŘÍKY

Obsah výkladů zlomků B podle číslování Diels-Kranz

Rejstřík míst, kde jsou vykládány zlomky A nebo C

Významné výrazy a jména v Héракleitových zlomcích - řazené česky

Nejvýznamnější výrazy v Héракleitových zlomcích - řazené řecky

Jmenný rejstřík k výkladu

Převod Diels-Kranz / Diels (starší číslování); Kahn; Marcovich; Robinson; Bywater

Převod Diels (číslování starších edic) / Diels-Kranz

Převody Kahn / Diels-Kranz; Marcovich / D-K; Robinson / D-K; Bywater / D-K

Zkratky, transkripce